

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Крутько М.О.

студент,

Науковий керівник: **Тарасюк М.В.**

*доктор економічних наук, професор кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ НА ПРИКЛАДІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Податкова система Італії має довгу історію, вона почала формуватися ще за часів Давньої Римської Імперії. Звичайно, багато чого змінилось з тих часів і зараз вона має досить складну структуру. Нині італійське законодавство про податки включає в себе понад 350 законів, що встановлюють і визначають порядок обчислення і сплати майже 40 федеральних і місцевих податків. У число цих законів входить як безпосередньо податкове законодавство, так і Конституція Італійської Республіки.

Найважливіші принципи оподаткування країни закладені в конституції Італійської Республіки. Насамперед, у ній записано, що виконавчі органи влади не мають право встановлювати податки, вносити зміни в порядок їхнього встановлення й стягнення. Дане право цілком і повністю належить парламенту країни як вищому законодавчому органу влади. Разом з тим, парламент делегує уряду деякі функції з прийняття юридичних актів і норм, що стосується оподаткування [3, с. 128].

Говорячи про механізм оподаткування, можна зазначити, що економіка Італії ґрунтується на підприємствах малого та середнього сімейного бізнесу, які становлять понад 90 відсотків усіх зареєстрованих компаній. Очевидно, що, маючи величезну кількість зареєстрованих дрібних платників податків, податкові органи Італії не можуть провести їх суцільну перевірку. В Італії діє стандартний механізм самооподаткування, тобто платник податків зобов'язаний самостійно подати податкову декларацію, розрахувати і перерахувати податки. А податкові органи зобов'язані перевірити правильність розрахунку податків.

Декларація про прибутки заповнюється щорічно на бланках податкової агенції (modello 730, modello Unico, та ін.), в залежності від того, чи платник є фізичною чи юридичною особою; найманим, автономним працівником, чи вільним підприємцем.

Податкова декларація не подається в тому випадку, якщо платник податків є: найманим робітником, і протягом року отримав прибутки із єдиного джерела, вказаного у Cud; пенсіонером із однією чи кількома

пенсіями; звільнений від подачі декларації, за умови, що роботодавець здійснив правильний обрахунок балансу виплати податків.

Платити внески у державну, міську та регіональну казну зобов'язані усі громадяни, які проживають на території Італії. Ці внески діляться на два типи: податки (*le tasse*) та збори (*le imposte*). Платити їх повинні всі ті особи, які отримують прибутки, або володіють приватною власністю.

У деяких випадках громадяни із низькими прибутками можуть бути звільнені від сплати податків та зборів.

Не слід плутати податки та збори із «контрибутами» – внесками в органи соціального забезпечення, з яких працівник у майбутньому отримуватиме допомогу по безробіттю, виплати у разі нещасного випадку, пенсію, тощо [2].

Податкова система Італії включає наступні основні види податків:

1. Прямі податки (*Imposte dirette*);
2. Непрямі податки (*Imposte indirette*);

Податки, збори й інші обов'язкові платежі в Італії обчислюються й сплачуються в євро [4, с. 163].

Основними видами прямих податкових зборів є: IRPEF: збір із прибутку фізичних осіб (накладаються на усіх, хто отримує прибуток грошима); IRES: збір із прибутку установ та організацій; IRAP: збір із виробничої діяльності підприємств; IMU: муніципальний збір (накладається на власників нерухомого майна).

Так як в Італії існує прогресивна система оподаткування доходів фізичних осіб, при цьому базові ставки податку на доходи фізичних осіб для 2013 року визначені в наступному розмірі:

1. Дохід до 26 тис. євро – 23%;
2. Дохід від 26 тис. євро до 33,5 тис. євро – 33%;
3. Дохід від 33,5 до 100 тис. євро – 39%;
4. Дохід понад 100 тис. євро – 43%.

Щодо непрямих податків, ними обкладаються різні види операцій, пов'язаних із просуванням товарів по стадіях виробництва й обігу, наданням послуг, імпортом товарів, зміною власності й рядом інших угод.

Основні види непрямих податкових зборів: податок на реєстрацію (*Imposta di Registro*). Накладається в момент реєстрації визначених актів; податок на додану вартість (I.V.A.); збір, який накладається на подачу або отримання визначених документів (*Imposta di bollo*); збір на спадок; збір із реклами; кадастровий збір (знімається у випадку купівлі/продажу, дарування чи успадкування нерухомості);

Найбільш важливим з них є податок на додану вартість. Податок на додану вартість стягується за диференційованими ставках. У цей час їх п'ять: пільгова – 2%, основна – 9%, дві підвищені – 18% і 38%, а також нульова, котра застосовується до експорту товарів і послуг.

Пільгова ставка 2% застосовується до товарів першої необхідності (хліб, молоко й інші харчові продукти), а також газет, журналів. За основною ставкою 9% обкладається широке коло промислових виробів, у тому числі текстильних. Харчові продукти й спиртні напої, продавані через ресторан, а

також бензин і нафтопродукти обкладаються за ставкою 18%. Найвища ставка застосовується до предметів [6].

Також в Італії існує таке поняття як подвійне оподаткування, воно має місце тоді, коли особа або компанія іноземного походження працює на території Італії і навпаки, може з'явитися проблема подвійного оподаткування. Тобто, обидві країни вимагатимуть сплату податку на прибутки.

На них також може застосовуватися неправомірне звільнення від сплати податків – як в країні, де він проживає, так і у країні, де має громадянство.

Щоб знайти вихід з обох ситуацій, Італія підписала з багатьма зарубіжними державами двосторонні угоди для уникнення подвійного оподаткування. Така угода, зокрема, підписана і з Україною. Тобто, якщо ви сплатили податки за прибутки, отримані в Італії, ви не повинні робити це в Україні.

Кількість платників податків в Італії сягає до 20 млн. До них належать як юридичні, так і фізичні особи, у т.ч. індивідуальні підприємці, а також товариства партнерів.

Загалом, існує такий міф, що в Італії, найбільше серед європейських країн, розвинена тіньова економіка. Така ситуація виникла, в першу чергу, із-за існування мафії– невід'ємної складової італійської економіки. Доволі багато громадян намагаються приховати свої доходи всіма чесними та недуже шляхами. Тому важко об'єктивно судити про кількість платників податків в цій державі.

Усі громадяни, які проживають на території Італії, повинні мати фіскальний код. Завдяки ньому податкова поліція проводить ідентифікацію та контроль.

Його можна отримати, ввівши особисті дані у спеціальну програму, опубліковану на численних інтернет-сайтах або безпосередньо у відділенні податкової агенції. Хочемо звернути вашу увагу на те, що фіскальний код, визнаний податковою поліцією – це той, який зареєстрований у податковій агенції [1, с. 179].

У висновках можна зазначити, що сучасна система оподаткування в Італії є досить складною та багатогранною, також вона багато узяла від давньоримської, з урахуванням, однак, сучасних реалій.

Податкові системи Італії та України створено за подібними загальними принципами, тому, на нашу думку, доцільно докладно дослідити податкову систему Італії та вичленувати з неї окремі моменти, які можна впровадити в Україні.

Переїнявши зарубіжний досвід, Україна могла б створити електронну систему реєстрування платників податків та єдиний фіскальний номер (ID) для кожного громадянина, який є уніфікованою формою державного обліку населення. Також можна запропонувати збільшити акцизні збори, впровадити певну диференціацію в обкладанні ПДВ різних видів послуг та спростити систему оподаткування малого бізнесу. На нашу думку, саме ці поради могли б стати рушійною силою в позитивному розвитку національної податкової системи.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В.Л., Данілов О.Д. Податкові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Комп'ютер прес, 2004. – 300 с.
2. Итальянские власти одобрили «налог на туристов» // Новости туризма. – 2006. – 13 ноября. – С. 2.
3. Крисоватий А.І. Податкові системи зарубіжних країн: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. – Т.: Економічна думка, 2001. – 258 с.
4. Куницын Д.В. Налоговая система Италии // Налоговый вестник Сибири. – 2005. – № 3(19). – С. 157-169.
5. Тихонов А. Налоги, или Предложения, от которых нельзя отказаться // Вокруг Света. – 2006. – № 6(2786).
6. Мориарти Р. Проект Италия: Структура налоговой системы Италии. – 2005. – <http://www.italyproject.ru/business_pravo/tax_structura.htm>

Райнова Л.Б.

*старший науковий співробітник відділу податкової системи,
Академія фінансового управління*

**ЩОДО ДИСКУСІЇ ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ
ФІСКАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС**

Політика одночасного скорочення бюджетних дефіцитів та рівнів державної заборгованості в країнах ЄС, а також її неоднозначні, вкрай суперечливі наслідки, особливо для країн зони євро, поклали початок дискусій про ефективність здійснених за вимогою трійки міжнародних кредиторів ЄК/ЄЦБ/МВФ жорстких заходів з корегування державних фінансів зазначених країн. Саме сучасна податково-бюджетна політика ЄС і стала предметом тривалих суперечок між різними філософськими течіями і науковими школами.

Протилежні за поглядами, одні з них, в числі яких і прихильники кейнсіанської теорії, доводять, що тільки держава і центральні банки можуть витягнути економіку з глибокої рецесії, нарощуючи витрати та пом'якшуючи монетарну політику. Зокрема, до цього напряму приєдналися такі провідні економісти, як Дж. Стігліц, П. Кругман, К. Піссарідес, за переконанням яких «жорстка економія» як антикризова стратегія не виправдала себе, тому подальше вжиття подібних заходів ними не вважається за доцільне, оскільки матиме вкрай негативні, навіть катастрофічні економічні та соціальні наслідки. Інші, зокрема, економісти Бундесбанку, навпаки, наполягають, що бюджетні витрати – не панацея, а економіці допоможе тільки скорочення бюджетних витрат, що сприятиме усуненню дисбалансів та поверненню ринків на траєкторію зростання.

Серед міжнародних кредитних організацій лише МВФ, який тривалий час притримувався саме останніх з наведених вище поглядів, наполягаючи на програмах скорочення витрат для всіх країн ЄС, щодо яких спостерігається